

**ARVOH QOPLAGAN AYOL: CHARLOTTA BRONTË
ASARLARIDA TRAVMA, ICHKI PAROKANDALIK VA AYOL
ONGINING YASHIRIN QARSHILIGI**

Tilloyeva Sarvinoz Shukurullo qizi

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Ta’lim, Fan va Innovatsiyalar Vazirligi
Buxoro Davlat Universiteti

Adabiyotshunoslik: ingliz adabiyoti 1-kurs magistranti

Ravshanov Muhammadjon Baxtiyor o‘g‘li

O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Buxoro akademik litseyi
ingliz tili fani kata o‘qituvchisi

**THE WOMAN HAUNTED: TRAUMA, INNER FRAGMENTATION,
AND THE HIDDEN RESISTANCE OF THE FEMALE PSYCHE IN
CHARLOTTE BRONTË’S WORKS**

Tilloyeva Sarvinoz Shukurullo kizi

Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of
Uzbekistan Bukhara State University

Literary Studies: English Literature 1st year master's student

Ravshanov Mukhammadjon Bakhtiyor ugli

Senior English Teacher at the Academic

Lyceum of Internal Affairs Ministry of Internal Affairs of the Republic of
Uzbekistan

**ЖЕНЩИНА, ПРЕСЛЕДУЕМАЯ ПРИЗРАКОМ: ТРАВМА,
ВНУТРЕННЯЯ ФРАГМЕНТАЦИЯ И СКРЫТОЕ
СОПРОТИВЛЕНИЕ ЖЕНСКОГО СОЗНАНИЯ В
ПРОИЗВЕДЕНИЯХ ШАРЛОТТЫ БРОНТЕ**

Тиллоева Сарвиноз Шукурлло кизи

Министерство высшего образования, науки и инноваций Республики
Узбекистан, Бухарский государственный университет
Литературоведение: английская литература, магистратура 1-го курса

Равшанов Мухаммаджон Бахтиер угли

Старший преподаватель английского языка Академического лицея
внутренних дел Министерства внутренних дел Республики Узбекистан

Annotatsiya:

Ushbu maqola Charlotta Brontëning “Jane Eyre”, “Villette” va “Shirley” asarlaridagi ayol obrazlarining ruhiy holatini psixologik travma, ichki parokandalik va yashirin qarshilik nuqtai nazaridan tahlil qiladi. Gotik estetik vositalar orqali muallif qahramonlarning bosib yotgan og‘riqlarini, jamiyat tomonidan tan olinmagan his-tuyg‘ularini va ruhiy bosim ostidagi isyonini ochib beradi.

Annotation:

This article examines the female characters in Charlotte Brontë’s Jane Eyre, Villette, and Shirley through the lens of psychological trauma, internal fragmentation, and covert resistance. Using gothic aesthetics, Brontë reveals the suppressed pain, unrecognized emotional states, and quiet rebellion of women under patriarchal pressure.

Аннотация :

Данная статья анализирует женские образы в романах Шарлотты Бронте Джейн Эйр, Виллетт и Ширли с точки зрения психологической травмы, внутренней фрагментации и скрытого сопротивления. С помощью готических эстетических средств Бронте раскрывает подавленную боль, неузнанные эмоции и молчаливый бунт женщин в патриархальном обществе.

Kalit so‘zlar: Travma, ayollar adabiyoti, Charlotta Brontë, psixologik parokandalik, ichki isyon

Keywords: Trauma, women's literature, Charlotte Brontë, psychological fragmentation, inner rebellion

Ключевые слова: Травма, женская литература, Шарлотта Бронте, психологическая фрагментация, внутренний бунт

Kirish

Charlotta Brontë XIX asr ayol yozuvchilari orasida o'zining psixologik chuqurligi, ruhiy haqiqatga bo'lgan e'tibori va gotik uslub bilan ajralib turadi. Uning Jane Eyre, Villette va Shirley romanlarida ayol qahramonlar nafaqat ijtimoiy tengsizliklarga qarshi kurashadi, balki o'z ichki travmalari, qo'rquvlari va yolg'izliklari bilan ham olishadilar. Ayniqsa, Brontë qahramonlarining ruhiy iztiroblari – o'tmishdagi yo'qotishlar, jamiyat tomonidan bosimga uchrashi va ijtimoiy roldan chetlashtirilishi – ularning ongida chuqur iz qoldiradi. Ular "arvoh qoplagan" ayollardek: ichki og'riq ularni tark etmaydi, aksincha, ularning har bir qarorida, har bir sukunatida o'zini namoyon etadi. Ushbu maqola ana shu ruhiy bo'linish, travma va yashirin isyon mexanizmlarini tahlil qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOD. Ushbu maqolani yozishda Charlotta Brontëning asosiy uch romani – Jane Eyre (1847), Villette (1853) va Shirley (1849) matnlari asosiy tahlil obyekti sifatida tanlandi. Asarlarning o'zidan olingan iqtiboslar orqali ayol qahramonlarning ruhiy travma, ichki bo'linish va jamiyatga bo'lgan qarshilik shakllari yoritiladi. Qo'shimcha ravishda, Judith Hermannning Trauma and Recovery (1992), Cathy Caruthning Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History (1996) kabi zamonaviy psixologik travma nazariyalari, hamda Elaine Showalter va Sandra Gilbert kabi feminist adabiyotshunoslarning ishlari metodologik asos sifatida qo'llanildi. Tahlil intertekstual yondashuv va psixoanalitik metod bilan olib borildi, xususan, dissotsiatsiya, ichki dialog, repressiya va "alter ego" tushunchalariga urg'u berildi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR. Charlotta Brontë romanlaridagi ayol qahramonlar ruhiy travma bilan yashashadi. Jane Eyre asarida Jane bolalikda

yaqinlaridan ajraladi va ruhiy zo‘ravonliklarga duch keladi. U: “Men o‘zimni g‘alati, yalang‘och va sovuq bir makonda yolg‘iz qolgandek his qilardim” deydi (Jane Eyre, p. 32).

Bu ruhiy ajralish holati uning keyingi hayotidagi hissiy bog‘lanishlarga ta‘sir qiladi – u o‘ziga yaqinlashayotganlarni ham ehtiyotkorlik bilan qabul qiladi.

Villette romanidagi Lucy Snowe esa ancha chuqurroq dissotsiatsiya holatiga tushadi. U: “Men ichimda yashayotgan ayol bilan begonalashgan edim” deya o‘z holatini ifodalaydi (Villette, p. 211). Bu iqtibos Lucy‘ning psixologik bo‘linishini yaqqol ko‘rsatadi. Judith Herman aytganidek, “Travma odamni o‘z ongining markazidan uzib qo‘yadi” – bu aynan Lucy Snowe timsolida tasdiqlanadi.

Shirley romanida Caroline Helstone o‘z jamiyati tomonidan o‘zini foydasiz his qiladi. U: “Agar men yo‘qolsam, hech kim payqamaydi, deb o‘ylayman” (Shirley, p. 137) deydi. Bu passivlik – ongdagi siqilishning klassik belgilaridan biri. Biroq Shirley Keeldar obrazida Brontë boshqacha strategiya qo‘llaydi: u faol, o‘z fikrini aytadigan, lekin ichki qarshiligi ko‘pincha sarkazm va alohida bo‘lish orqali ifodalanadi.

Bertha Mason obrazini esa “arvoh qoplagan ayol” ramzining markaziy timsoli sifatida ko‘rish mumkin. U haqidagi tasvirlar – yovvoyi, tushunarsiz va cheklangan joyda yashovchi ayol – psixologik repressiyaning ifodasidir. “Uning ko‘zlarida g‘azab va azob aralash edi” (Jane Eyre, p. 259) – bu iqtibos o‘zining ong ostiga quvilgan, tan olinmagan og‘riqni bildiradi.

Brontë o‘z qahramonlarining og‘riqlarini sirli qilib beradi, lekin har bir gotik detal, har bir ichki monolog aslida ayol ongi ichidagi iztirobni ko‘rsatadi. Ularning sukunati – bu qichqiriq. Ular madaniy jihatdan jim bo‘lishga majbur bo‘lsalar-da, ruhiy jihatdan “baqirishadi”.

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, Charlotta Brontë asarlarida ayol qahramonlar boshidan kechiradigan ruhiy travmalar faqat shaxsiy emas – ular jamiyat tomonidan bosilgan hissiyotlarning, patriarxal strukturalarning, va ong ostidagi isyonning belgilaridir. Har bir roman – bu bir ayol ongining “arvoh qoplagan” holatini yorituvchi ichki sayohatdir. Brontë ayollarini chuqur tahlil qilish orqali biz XIX

E CONF SERIES

International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices

Hosted online from Rome, Italy

Website: econfseries.com

27th September, 2025

asrda boshlangan, ammo hanuzgacha davom etayotgan ayol ruhiyatining murakkabligiga nazar tashlaymiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Brontë, Charlotte. Jane Eyre. Penguin Classics, 2006.
2. Brontë, Charlotte. Villette. Oxford University Press, 2008.
3. Brontë, Charlotte. Shirley. Penguin Classics, 1998.
4. Herman, Judith. Trauma and Recovery. Basic Books, 1992.
5. Caruth, Cathy. Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History. Johns Hopkins University Press, 1996.
6. Showalter, Elaine. A Literature of Their Own. Princeton University Press, 1977.
7. Gilbert, Sandra & Gubar, Susan. The Madwoman in the Attic. Yale University Press, 1979.